

Ermenistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycanın ədalətli mövqeyinin müdafiə edilməsi

Hərb müstəvisində Ermənistan üzərində üstünlüyü artırmaq üçün Azərbaycan bu istiqamətdə son illər ərzində xərclərini əhəmiyyətli dərəcədə çoxaldıb. Sərhəddə baş verən son olaylardan sonra isə Azərbaycan bu sahədə yeni addımlar atacağını ən yüksək səviyyədə bəyan etdi.

Belə ki, Prezident İlham Əliyev Nazirlər Kabinetinin 2020-ci ilin birinci yarısının sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında b

milyon 600 min manat vəsait ayrılıb. Bu, 2019-cu ilə müqayisədə 20,9 faiz, yaxud 666 milyon manat çoxdur. Ayrılan vəsaitin 1 milyard dollara qədəri məhz yeni hərbi texnikanın alınmasına sərf olunacaq ki, onun da bir qismi artıq bu səpkidə xərclənib. Dövlət başçısının yuxarıda səslənən çıxışından isə belə bəlli olur ki, bu və gələn il üçün Azərbaycan hərbi texnika alışına daha çox vəsait sərf edə bilər. Burada xatırlatmaq lazım gəlir ki, ölkəmizin hazırda güclü ordusu və texnikası var. Amma bunu daha güclü hala gətirməklə Azərbaycan düşmən üzərində üstünlüyü daha da artırır.

Digər tərəfdən, məsələnin önəmli tərəflərindən biri də budur ki, Azərbaycanın bu istiqamətdə atacağı addımlara Ermənistan hansı formada cavab vermək iqtidarında deyil. Əksinə, Ermənistanın bu istiqamətdə atacağı addımlar onun iqtisadi çöküşünü daha da sürətləndirəcək. Çünki indinin özündə Ermənistan onsuz da iqtisadi kollaps yaşayır və bu şəraitdə hansısa əlavə hərbi xərc düşmən üçün qaçılmaz çöküş deməkdir. Burada bir məsələni də qeyd etmək lazım gəlir ki, düşmənin iqtisadiyyatı indi daha çox xaricdən daha ağır şərtlərlə alınan borca əsaslanır. Ermənistan Maliyyə Nazirliyinin 2020-ci ilin ilk yarımilinin nəticələri üzrə açıqladığı statistik göstəricilərə əsasən, bu ölkənin ümumi dövlət borcu 7,7 milyard dollara çatıb. Həmin vəsaitin 6 milyard dolları isə xarici borcun payına düşüb.

Araşdırmalar göstərir ki, hazırda Ermənistanın xarici borcu maliyyə təhlükəsizliyi üzrə bütün normaları aşıb. Özü də borc Nikol Paşinyan iqtidarı dönəmində daha sürətlə çoxalıb. Belə ki, 2019-cu ildə ümumi dövlət borcu 6% artdığı halda, təkcə cari ilin 6 ayı ərzində bu göstərici 5%, xarici borc isə 4,6% artım göstərib. Beynəlxalq Valyuta Fondunun missiyasının müxtəlif ssenarilər üzrə hesablamaları bu ölkənin ümumi dövlət borcunun bütçə gəlir-

çox həcmdə yeni müasir silahlar alması demək olacaq. Bu isə düşməne daha sarsıdıcı zərbələr endirməyə imkan verir. Real vəziyyətin təhlili qeyd olunan səpkidə Azərbaycanın müvafiq addımlar atmasının, əslində kifayət qədər düzgün addım olduğunu göstərir. Məsələ burasındadır ki, Ermənistanın hələ də sərhəddə bitməyən tərribatı Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin artıq hərbi yolu ilə həllinin qaçılmaz olduğunu nümayiş etdirir. Bu halda Azərbaycanın düşmən üzərində əzici hərbi üstünlüyü artırması olduqca mühümdür. Xatırladaq ki, 2020-ci il üçün Azərbaycanın müdafiə və milli təhlükəsizlik xərclərinə 3 milyard 853

Azərbaycan Ermənistanına daha ağır zərbələr endirməyə hazırlaşır... Prezident İlham Əliyevdən düşməni sarsıdacaq yeni açıqlamalar...

rinə nisbətinin yaxın 5 il ərzində də 200%-dən çox olacağını göstərir. Yəni BVF-nin ekspertlərinin hesablamalarına əsasən, bütçə defisitinin ÜDM-də çəkisi cari ildə 5%, ümumi borcun ÜDM-də çəkisi isə 60%-dən yüksək olacaq. Daha bir önəmli məqam odur ki, Ermənistan iqtisadiyyatının xaricdən maliyyə asılılığı təkcə borc vəsaitlərinin cəlb edilməsi parametrləri üzrə deyil. Belə ki, bu ölkə pul köçürmələrindən də yüksək səviyyədə asılıdır. Xaricdən pul köçürmələrinin ÜDM-də xüsusi çəkisinə görə Ermənistan dünyada ən pis vəziyyətdə olan ölkələrdən biridir. Belə ki, nüfuzlu "Miq-rasiya və İnkişaf üzrə Qlobal Bilik Əməkdaşlığı" platformasının açıqladığı statistik göstəriciləri təhlil edəndə görünür ki, 2019-cu ildə xaricdən pul köçürmələri Ermənistan iqtisadiyyatının təşkil edib və bu, rəsmi göstəricilərə əsaslanan statistikadır. Bu göstəriciyə görə Ermənistan dünyada 153-cü mövqeyi bölüşür. Belə vəziyyətdə bir daha qabaq sürətdə görünür ki, Ermənistan iqtisadi göstəricilərin bütün parametrləri üzrə xaricdən asılılıqda olan ölkədir və bütün proqnozlar da bu ölkənin vəziyyətinin getdikcə daha da pisləşəcəyini və kəskin iqtisadi asılılıqla üz-üzə qalacağını göstərir. Burada bir məqamı xüsusilə qeyd etmək lazım gəlir ki, beynəlxalq ekspertlər 2018-ci ildə Ermənistan baş verən dəyişikliklərin sosial-iq-

tisadi duruma, əslində mənfi təsir göstərdiyini bildirir. Bu halda Ermənistanın Azərbaycana cavab olaraq hərbi xərclərini hansısa formada artırması isə mümkünsüz sayılır. Hesab edilir ki, bütövlükdə iqtisadi təhlükəsizliyi təhdid altında olan bir ölkənin Azərbaycana qarşı yeni tərribatlarla getməsi Ermənistan üçün yeni sarsıdıcı zərbələrə rəvac verəcək. İqtisadiyyatla yanaşı, düşmənin daxildə yeni qarşıdurmalarla üzləşməsi də bu fonda qaçılmaz sayılır. Artıq sərhəd tərribatlarından sonra Paşinyan iqtidarına qarşı başlayan etiraz aksiyaları da bunun təsdiqidir. Ermənistanın "İravnuk" qəzeti isə məsələnin digər maraqlı tərəfinə də nəzər salır: "Nikol Paşinyanın daxili problemləri var. Fövqəladə vəziyyət rejimi daha bir ay uzadıldı. Ancaq hakimiyyət başa düşür ki, dünya fəvqəladə vəziyyətdən çıxmağa başladığı vaxtda Ermənistanı bunu davam etdirmək çətindir və sosial-iqtisadi problemləri olan minlərlə insan küçələrə çıxacaq. Bundan əlavə, Minsk Qrupu həmsədrlərindən tutmuş beynəlxalq strukturlara qədər hamı Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı real və səmərəli danışıqlar tələb edir. Nikol da onu danışıqlar masasında nəyin gözləndiyini yaxşı bilir. Bu halda sərhəddə baş verənlər Ermənistan hakimiyyətinin daxili problemlərdən və Dağlıq Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı danışıqlar prosesindən yayınan planı kimi görünür. Çünki çox

maraqlıdır: Azərbaycan müharibəyə başlamığı düşünürdüsə, niyə Qarabağı yox, Tavuşu vurdu? Bu suala hələ də aydınlıq gətirilmir". Bu şəraitdə Azərbaycanın endirdiyi hərbi zərbələr nəticəsində erməni tərəfinin üzleşdiyi itkilər də Paşinyandan narazılığı artırır. Bu şəraitdə onun əhalinin boğazından kəsərək həbri xərcləri artırmaq istiqamətində hansısa qərarı, ekspertlərin fikrincə, Ermənistan əhali tərəfindən, belə demək olarsa, top-tüfənglə qarşılanacaq. Bunu rusiyalı hərbi mütəxəssis, Hərbi Siyasi Elmlər Dərnəyinin üzvü Aleksandr Perenciyev də təsdiq edir: "Azərbaycanın hərbi xərclərini artırması üçün imkanları kifayət qədərdir və Bakı yeni silahlarla təchiz olunub: tanklar, müxtəlif zirehli avtomobillər, hərbi nəzarət sistemləri, pilotsuz uçuş aparatları və sair". Mütəxəssis bildirir ki, iki həmsərhəd ölkə arasında mövcud gərginlik böyükmiqyaslı döyüşə çevriləcəyi təqdirdə Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatı (KTMT) üzvlərinin bu döyüşlərə müdaxilə etməsi ehtimalı olduqca azdır və bu, indiki halda Ermənistan üçün əlavə zərbədir: "Burada hər şeydən əvvəl İrəvanın alacağı hərbi

siyasi dəstəkdən bəhs edirik. Ermənistanın KTMT üzvü olması müəyyənleşdirici faktordur. Lakin döyüşdə ona dəstək verilməsi ehtimalı çox aşağıdır". O bildirir ki, Azərbaycan cəmiyyəti mövcud status-kvo ilə barışmır və paytaxt Bakıda orduya dəstək məqsədilə keçirilən yürüş aksiyası bunun bariz göstəricisidir. Perenciyev münaqişənin vasitəçilər tərəfindən 2007-ci ildə Bakı və İrəvana təklif edilən "Madrid prinsipləri" planından başqa sülh yolu ilə həllinin alternativini olmadığını vurğulayıb. Qeyd edək ki, "Madrid prinsipləri" Dağlıq Qarabağ ətrafındakı bölgələrin mərhələli şəkildə Azərbaycana qaytarılması, Qarabağa Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü pozmayan müvəqqəti status verilməsi, Ermənistan və Dağlıq Qarabağ arasında dəhlizin yaradılması və Qarabağdan məcburi köçkün düşən insanların doğma torpaqlarına geri qaytarılmasını ehtiva edir. Bakı buna razılıq versə də, Ermənistan üzündən planın həyata keçirilməsi baş tutmur. Elə bu şəraitdə məsələnin hərbi həlli aktuallaşır və sərhəddə baş verən son hadisələr də bunu təstikləyir. Azərbaycan bu fonda düşməne yenə ən sərt zərbələr vurmağa hazırdır.

Tahir TAĞIYEV
Yazı Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə çap olunur.